

Để tránh tình trạng “ngu ông đắc lợi”

Những việc liên quan đến đất đai đang chiếm phần lớn các khiếu kiện tập thể ở nước ta hiện nay. Một trong những nguyên nhân chủ yếu là do người dân cảm thấy mình không được đền bù thỏa đáng cho phần đất hay tài sản của mình bị thu hồi qua một quá trình kém minh bạch.

Tiếp theo vấn đề được phân tích trong bài Khi người dân chỉ là khách... đăng trên TBKTSG số 31-2012, ở đây, tôi xin trao đổi một số khía cạnh liên quan bắt nguồn từ quyền sở hữu đất đai.

Có lẽ, sẽ không nhiều người những đến việc kiện tụng hay gây rắc rối cho chính quyền nếu đất đai hay tài sản của họ được trưng dụng để phục vụ cho những lợi ích của cộng đồng mà không có tình trạng “ngu ông đắc lợi” từ việc sử dụng tài sản được trưng dụng.

Tuy nhiên, hầu hết mọi người sẽ không chịu nổi khi thấy nhiều người “ngồi mát ăn bát vàng” từ phần tài sản của mình bị “mất đi”. Ví dụ, đất của “tôi” được trưng dụng để xây đường với một giá rất thấp, nhưng khi con đường xây xong thì giá nhà đất ở hai bên đường đột ngột tăng rất cao và nhiều người được hưởng lợi, trong khi “tôi” mất rất nhiều so với giá hiện tại.

Tình trạng sẽ trở nên trầm trọng hơn nếu những người “mất đất” thấy một số quan chức, doanh nghiệp hay những người thân của các quan chức được hưởng lợi rất nhiều từ việc mất đất của họ, đặc biệt là trong các dự án mà yếu tố thương mại hiển hiện rất rõ.

Một trong những vấn đề làm tình hình trở nên nghiêm trọng ở Việt Nam là do sở hữu toàn dân về đất đai. Người có quyền sử dụng đất, trên thực tế, không có đầy đủ các quyền tài sản và luôn ở trong tình trạng phần đất mà họ đang sử dụng có thể bị thu hồi bất kỳ lúc nào.

Cho dù trong các quy định của pháp luật, việc thu hồi đất đai bắt buộc chỉ thực hiện đối với các dự án phục vụ quốc kế dân sinh, nhưng trên thực tế rất khó phân biệt rạch ròi giữa mục đích công hay có yếu tố trục lợi cá nhân. Điều mà nhiều người quan sát được là không ít trường hợp, thực tế là trục lợi cá nhân nhưng trên giấy tờ sổ sách thì phục vụ quốc kế dân sinh.

Kết quả giải quyết những vụ việc này thường làm cho những người bị mất đất không “tâm phục khẩu phục” và khiếu kiện cứ kéo dài và được đẩy lên trên.

Thật ra, việc cho phép người dân có quyền sở hữu đất đai cũng khó có thể giải quyết rốt ráo những rắc rối liên quan đến đất đai hiện nay ở Việt Nam. Tuy nhiên, việc này sẽ cho người dân quyền từ chối bị thu hồi đất trong trường hợp họ thấy việc sử dụng đất không hợp lý.

Việc sở hữu đất đai toàn dân hiện nay đang là kẽ hở để cho không ít “công bộc của dân” lợi dụng trục lợi cho mình và đẩy phần thiệt hại bất ổn cho toàn xã hội. Vì một xã hội tốt đẹp, những gì bất cập đang hiển hiện thì tốt nhất là nên sửa ngay.